

“Jag rökte bort den viktigaste delen av mitt liv”

(från Narkotikafrågan nr 1, 2003)

Det har gått fem år sedan Georg Rijken, tvåbarnsfar i Amsterdam, slutade röka cannabis. Många gånger har återfallet har varit nära.

– Det är skräcken att hamna i samma situation igen som håller mig borta. Jag lever ständigt med denna rädsla.

Text: Pelle Olsson©

Min första kontakt med **Georg Rijken** skedde, som så ofta nuförtiden, via e-posten. Jag hade efterlyst vittnesmål från cannabisrökare som fått hjälp på **Jellinek-kliniken i Amsterdam**. Georg skrev genast ett berömmande e-brev om sin behandlare **Peter van Dalen*** och om hur fantastiskt hans liv hade utvecklats sedan han slutade röka hasch och marijuana. Han var nygift med en liten dotter och hade ett toppjobb inom IT-branschen.

Sedan dess har vi haft sporadisk kontakt över nätet. När vi träffas på mitt hotell i Amsterdam några år senare får jag en delvis annan bild av den Georg jag sett framför mig i de positiva breven. Han är lång och välbyggd, men han verkar sorgsen. Så småningom förstår jag varför han har så en sådan vemodig blick.

Musik och idrott

Georg Rijken är född 1969 i Rotterdam. Båda föräldrarna var lärare, men modern var hemma under hans barndom. Han har också en syster. Det var en musikälskande familj. Överallt i hemmet fanns något instrument. Fadern spelade alltid piano när han kom hem från skolan. Georg spelade blockflöjt och berättar utan omsvep att blev väldigt skicklig, men låter inte alls stolt när han berättar det. Musikläraren kunde inte längre lära honom något nytt.. Därför gick han över till saxofon.

Ett annat stort fritidsintresse för Georg var idrott där hans främsta disciplin var volleyboll.

Nej, det finns inga mörka hemligheter i denna familjeidyll, utom på en punkt. Familjen flyttade ofta när fadern bytte arbete och Georg fick hela tiden ställa om sig till nya situationer och nya kamrater. Skoltiden var en ständig kamp att bli accepterad.

– Jag minns när jag började i femman i en i ny stad. Jag var ungefär som en varg som försöker komma in i en ny flock. En av killarna skulle testa mig så jag spöade upp honom. Nästa dag, kom klassens tuffing och utmanade mig och jag slog ner honom också.

– Efter det hade du väl hela flocken för dina fötter?

– Tvärtom. Jag fick alla emot mig. När man står ensam hjälper det inte hur

stor och stark man är. De fortsatte att mobba mig i två år, varje dag. På rasterna, efter skolan, ständigt.

Han började röka hasch första gången när han var elva, men han tror inte att det beror på att han var mobbad och behövde tröst. Det var helt enkelt naturligt att pröva. Det fanns i närheten och han hade äldre kamrater - sådana han spelade tillsammans med - som rökte.

– Under hela min uppväxt har jag känt mig utanför. Jag tror haschet hjälpte mig att stå ut. Jag var inte var som andra. Jag var unik och tänkte att det går inte att ändra på.

Redan vid 14 började han vara ute på nätterna. Då spelade han redan i ett riktigt band med äldre tonåringar och uppträdde på ungdomsgårdar, på hem för utvecklingsstörda och liknande ställen. Repertoaren bestod både av egna låtar och covers. Musikstilen var lite blandad; rock, reggae, jazz. Och hemma spelade han klassiskt med sin syster. Musiken skulle bli hans framtid. Han flyttade ensam tillbaka till Rotterdam och började en musikutbildning.

Det var nu, när han inte längre bodde hemma och hade föräldrarnas vakande öga på sig, som hans sporadiska cannabisrökande gick över till en vana.

I samma veva tappade han intresset för både studierna, musiken och idrotten. Till slut hoppade han av studierna helt och hållet.

– Efteråt inser jag att det berodde på missbruket, men då tänkte jag bara att jag var skoltrött.

Föräldrarna ryckte in och betalade så att han kunde gå i en privat skola med sikte på universitetet. Han bodde hemma igen och hade beslutat att upphöra med cannabis eftersom han kunde inte koncentrera sig på studierna när han var påtänd. Fast utan cannabis hade han svårt att sova. Men han bet ihop, tog examen från privatskolan och kom in på en lång IT-utbildning (information management) på universitetet i Amsterdam.

Han flyttade hemifrån för gott

Men runt hörnet där han bodde fanns en coffee shop

Kroppsarbete gick bra

– Jag rökte mer och mer. Redan på morgonen kunde jag gå till en coffee shop och röka en joint. Hela tiden sökte jag den där känslan jag fick när jag bara rökte ibland. Då hade jag blivit behagligt lugn och cool, men det övergick allt mer till att jag måste stenad. Hela tiden stenad. Samtidigt tilltog känslan att jag var värdelös. Jag sköt upp allt jag skulle göra till någon annan dag. Jag hoppade över lektioner. Istället hängde jag på någon coffee shop, spelade fotbollsspel, snackade med folk. Det var alltid trevliga människor, men det kunde gå en hel dag utan att något blev gjort.

Ändå har Georg alltid jobbat vid sidan om pluggandet. Ofta nattjobb. En lång period arbetade han på Schiphol, Amsterdams flygplats, med att transportera bagage. Tungt kroppsarbete hade en lugnande inverkan. Det kunde han klara av

trots att han var pårökt. Intellectuell arbete fungerade inte och studierna drog ut på tiden.

Vid det här laget han flyttat ihop med sin flickvän och blivande hustru. Hon klagade på Georgs bristande energi. Allting han skulle fixa rann ut i sanden. Han var ständigt hög och hon kunde egentligen inte prata med honom. Till slut kom ett ultimatum:

– Antingen söker du hjälp eller så flyttar jag!

Som väntrummet hos en veterinär

– Det 23 februari 1998 fattade jag ett beslut tillsammans med min flickvän och min bästa kompis att sluta röka cannabis. Den dagen hade jag varit hos husläkaren och sedan beställd tid hos cannabisgruppen på Jellinek. Det skulle dröja flera veckor innan jag fick komma. Ni två måste hjälpa mig, sa jag. Jag signerade ett kontrakt där det bland annat stod att så fort jag kände suget att börja röka så skulle jag ringa någon av dem.

Det gjorde jag också flera gånger och de ställde alltid upp för mig. Jag mådde inte så dåligt fysiskt av abstinensen, men frestelsen var där. Det var en coffee shop på vår gata, ytterligare en halvvägs till universitetet och sen en till alldeles innan jag kom fram. Så jag ringde till min tjej och meddelade att nu går jag till skolan. När jag kom dit ringde jag igen så att hon visste att jag var där. Då jag slutat för dagen ringde jag antingen min kompis eller min flickvän och berättade att jag skulle hem. Ibland bad jag någon av dem att möta mig på halva vägen. På så sätt lyckades jag undvika att gå in i någon coffee shop.

Äntligen var det dags för besöket på Jellineks drogklinik. Det såg ut som väntrummet hos en veterinär. Ett kallt rum med hårda väggfasta bänkar. Jag föreställde mig att så där sitter man med sin hund som ska in för någon behandling. På bänkarna satt folk med insjunkna kinder. De var hållögda, tandlösa, utslagna. Luktade illa. De var förmodligen metadon-patienter som väntade på sin dagliga dos. Det var hemskt! Jag insåg att jag var en av dem. Jag var också en knarkare. Den chocken tror jag ökade min motivation att sluta med missbruket.

Efter en första bedömning, där urinprovet visade att jag var helt ren, fick jag komma in i behandlingsgruppen hos Peter van Dalen.

Han var mycket tydlig när han förklarade att jag var en narkoman. Det spelar ingen roll vad andra människor säger, sa Peter. Du är narkoman. Sedan frågade han om jag verkligen ville sluta. Jag skulle noga tänka igenom detta för beslutet skulle gälla resten av livet. Om jag inte accepterade det borde jag gå hem och tänka igenom saken gång till. Jag bedyrade att jag ville sluta.

Nu har det gått fem år och jag har aldrig haft ett återfall. Många gånger har det varit nära men jag har aldrig fallit för frestelsen. Det är skräcken att hamna i samma situation igen som håller mig borta. Jag lever ständigt med denna rädsla. Börjar jag röka igen måste jag gå igenom allt detta en gång till. Jag är inte säker på att jag orkar det.

Framtiden

– Vi har två små flickor nu, säger Georg. Därför har vi köpt hus en bit utanför Amsterdam. De ska inte gå i skolan i den här stan. Om inte alltför många åt kommer de att ställas inför möjligheten ett pröva en joint precis som jag gjorde när jag var elva. Jag vill inte mina döttrar ska få den valmöjligheten.

Och framtiden i övrigt? Han säger att det är tufft med att både ha småbarn och försöka komma ikapp i karriären. Han ligger redan ungefär sex år efter sina jämnåriga eftersom han höll på så länge med utbildningen. De sex årens försening motsvarar ungefär huset de just köpt. Utan cannabis skulle det ha varit betalt nu.

– Jag tänker att jag förmodligen har förstört delar av hjärnan. Vissa perioder av livet är borta ur minnet. Jag har fortfarande svårt att lära mig saker utantill och svårt att koncentrera mig. Jag började faktiskt röka när jag var elva och höll på tills jag var 28. Den viktigaste biten av mitt liv blåste jag iväg. Det är väl därför som jag fortfarande inte har vuxit färdigt, om jag nånsin gör det.

När vi skiljs åt framför centralstationen i Amsterdam, säger han.

– Kanske har jag erfarenheter som andra saknar, men jag inte säker på att jag har någon nytta av de erfarenheterna.

** Peter van Dalen är intervjuad i Narkotikafrågan 4/2001*